

men jeg tænker, at i vort Aarhundrede vil de fleste se med andre Øjne derpaa. Alle ønsker Religionsfrihed her i Landet, og jeg mener, at den skal gælde fra den øverste til den nederste, fra Statens Overhoved til den, der bor i den simpleste Hytte. Men saaledes er det jo ikke. Alle Mennesker her i Landet har — lad mig nøjes med foreløbig at sige til en vis Grad — Religionsfrihed, kun ikke Kongen. Lad os tænke os det Forhold, som jo dog ikke ligger fuldstændig udenfor Mulighedernes Grænse, at Danmarks Konge slutter sig til et andet Religionsfund, hvad saa? Har han saa forbrudt sin Ret til Tronen? Efter Grundloven har han det, men jeg kan ikke vide, om et eneste Medlem i denne Sal vilde ønske et Tronskifte, hvis dette skulde ske. Jeg betvivler det i allerhøjeste Grad. Jeg for mit Vedkommende vilde aldrig give mit Samtykke dertil, skønt jeg ser, at Grundloven med klare og tydelige Ord kræver det. Nu nytter det ikke at sige, at det er kun i de brede Lag af Befolkningen, man skifter Religion. Kendsgerningerne viser, at dette ikke er rigtigt. Det er ikke længe siden, vi har haft en Konseilspræsident, altsaa Kongens mest betroede Mand, som havde skiftet Religion og, saa vidt jeg véd, som fuldt moden Mand. Men naar det kan ske i Adelslægter, maa det ogsaa kunne ske i Fyrsteslægter. For Resten er det ogsaa sket i vor Fyrsteslagt. Hans Majestæts Slægtninge hører jo ikke alle til den lutherske Kirke, ikke en Gang alle de, der bor paa dansk Grund. Det er altsaa vitterligt, at der ikke blot i de almindelige brede borgerlige Lag, men ogsaa i Adels- og Fyrsteslægter sker Forandringer i Religionsforhold, og det bør jo ogsaa tillades der. Religionen skulde gerne være i Agtelse alle Vegne, og naar den personlige Overbevisning ikke tilsteder Mennesker at blive staaende ved en Religion i de Former, hvori de, maaske i deres tidligste Ungdom, har modtaget den, maa de have Ret til at forandre deres Anskuelse, og dette maa gælde Kongen, ligesaa vel som det gælder Tiggeren. Jeg vil derfor ønske og haabe, at det kommende Udvalg vil tage denne Paragraf med, naar det nu skal til at behandle Lovforslaget, altsaa at det ikke vil indskrænke sig til at behandle de Grundlovsparagraffer, der er forelagte her. Jeg kan umuligt tro, at det vil støde paa Vanskeligheder fra nogen som helst Side. Jeg kan umuligt tro, at nogen her i Danmark ønsker at binde Kongen fremfor noget andet Menneske her i Landet til en bestemt Gudsdyrkelse, og jeg mener, at denne Paragraf uden Skade kan helt og holdent udelades.

Saa er der de andre Paragraffer, som handler om kirkelige Forhold i Almindelighed. Der støder vi først paa § 75, hvori der staar: „Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov“. Nu er der gaaet godt og vel to Menneskealdre, uden at det er lykkedes Rigsdagen at faa Folkekirkens Forfatning ordnet ved Lov. Der er maaske gjort, lad mig sige et Tilløb dertil gennem Menighedsraadene, men nogen virkelig Forfatningsordning af Folkekirkens Forhold har ikke kunnet føres igennem hidtil, og jeg betvivler, at den let vil lade sig gennemføre i Fremtiden. Jeg mener derfor, at denne Paragraf bør stryges. Den gør ingen Nytte. Den gør maaske heller ingen Skade, men en Paragraf, som ingen Nytte gør og ikke lader sig opfylde, bør neppe blive staaende i vor Grundlov. Og hvad enten der staar en saadan Paragraf eller ikke, kan Rigsdagen, hvis den anser sig for kompetent og dygtig nok dertil, jo godt lovgive paa det folkekirkelige Omraade.

Den næste Paragraf, § 76, har faaet en udmærket Affattelse, og den er der neppe nogen, der ønsker at røre ved. Men saa kommer vi til den berømte § 77, som har været saa meget omtalt ved forskellige Lejligheder, ogsaa mange Gange her i Tinget — den blev for Resten ogsaa omtalt nu umiddelbart efter, at jeg havde forlangt Ordet. Jeg mener rigtignok, at vi ikke gerne skulde foretage en Grundlovsændring, som dog sikkert vil blive Grundlov gennem flere Aar, uden at faa denne Paragraf forandret. Dens første Sætning lyder saaledes: „Ingen er pligtig at yde personlige Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, som er hans egen“. Disse Ord er jo saare gode, klare og tydelige. Men saa kommer den mærkelige Tilføjelse: „dog skal enhver, der ikke godtgør at være Medlem af et i Landet anerkendt Trossamfund, til Skolevæsenet svare de til Folkekirken lovbefalede personlige Afgifter“. Forstaaelsen heraf har været meget forskellig og Brugen af denne Bestemmelse endnu mere forskellig. I Aalborg Amt slog for en Del Aar siden Amdsraadet fast, at Skolelærerne havde Ret til at faa Offer af enhver, der stod udenfor Folkekirken, thi det var ikke en personlig Ydelse til Gudsdyrkelsen, men til Skolelærerens Embede, og man lod foretage Udpantning paa det Grundlag. Andre Steder har man ment, at denne Afgift skulde gaa i Kommunekassen, og det er vistnok ogsaa det, der er Meningen med Bestemmelsen. Men jeg synes, enhver maa indrømme, at naar der skal herske fuld Religionsfrihed her i Landet,